

29 februari

Het is vandaag 29 februari. Een heel aparte dag, één keer in de vier jaar komt-ie langs. Toch raar hè dat je op zo'n dag, als hij op maandag valt, gewoon moet werken. Je bent toch al $52 \times 5 = 260$ dagen werknemer, drie jaar lang, en dan moet je het vierde jaar die extra dag ook nog aan de

Affiche uit 1880

baas geven. Voor hetzelfde salaris. Klopt niet hoor. Ja ik ben nu met AOW, dus mij maakt het niet veel meer uit. Maar toen ik nog wel full time werkte, nam ik op 29 februari steevast een snipperdag. Die dag was van mij en niet van de baas. Dat wilde ik maar even gezegd hebben. Voor onze huidige productie van *The Pirates of Penzance* is het fenomeen schrikkeljaar van groot belang, want de arme Frederic, die denkt dat hij eenentwintig is geworden, heeft in werkelijkheid nog maar vijf verjaardagen gehad en wordt over drie jaar pas zes. Tja, hij is geboren op 29 februari. Hoe verzint iemand het toch. Maar zonder zotte verzinsels heb je natuurlijk geen klucht of komische opera, da's

ook weer waar.

The Pirates was een coproductie van (Sir) William Gilbert, librettist, of tekstschrijver zo je wilt en (Sir) Arthur Sullivan, componist. Dat *Sir* is in de Engelse cultuur erg belangrijk, ook nog vandaag de dag, denk maar aan Sir Cliff, Sir Paul, Sir Mick.

Sir William S. Gilbert 1836-1911
tekstschrijver

Sir Arthur S. Sullivan 1842-1900
componist

Het was hun derde gezamenlijke productie en het succes met de eerste twee was zo gigantisch dat zij bijna onder de druk bezweken. Vooral ook in Amerika waren ze ongekend populair. Daar zat echter tevens het probleem: als ze niets deden, verdienden ze er vanuit Amerika geen penny aan, want destijds vielen buitenlandse, (dus niet-Amerikaanse) werken niet onder het Amerikaanse auteursrecht en was het een ieder vrij om het te gebruiken zonder een dollar te betalen. Men kon naar

hartenlust kopiëren, zoveel men wilde. Het was downloaden *avanti la lettre*, legaal, althans niet door een wet verboden.

Maar deze heren waren niet van gisteren en met een legertje advocaten en accountants en impresario's hadden ze een constructie bedacht waarbij The Pirates eerst op Broadway in New York werd opgevoerd en daarna pas in West End in Londen. En daarmee hadden ze hun Amerikaanse copyright veilig gesteld.

Wij hebben mazzel. Het auteursrecht is nu reeds lang verstreken en dus zijn wij de erven Gilbert en Sullivan niets verschuldigd. Gelukkig maar.

Zonder slag of stoot ging het allemaal niet, dat spreekt vanzelf. Natuurlijk waren G & S naar New York gereisd (duurde per stoomschip toch gauw een dag of tien) om de productie op poten te zetten, de repetities te leiden en, uiteraard, om bij de première, op oudejaarsavond 1879, aanwezig te zijn.

Maar toen Sullivan in de hotelkamer zijn koffer opende om de partituren te zoeken, bleek hij die van de tweede akte in Londen te hebben laten liggen. Tegenwoordig is dat snel opgelost, maar het was 1879 en Londen was heel ver weg. En de eerste akte had hij nog helemaal niet geschreven, die zat alleen nog maar in zijn hoofd. Hij wilde het blijkbaar in omgekeerde volgorde doen. Nou ja, grote kunstenaars zijn nu eenmaal geen gewone mensen. Daar stond hij dan in New York en hij had dus eigenlijk nog niets...

Hij heeft nog heel wat uurtjes zitten zwoegen op die hotelkamer, misschien wel tot diep in de nacht. We weten het niet. Maar het lukte uiteindelijk, dat staat vast.

----->>>>>

Kijk, daar ligt het.

Penzance is een stadje van zo'n tweeëntwintigduizend zielen in het uiterste zuidwesten van Engeland, vlakbij Lands End, waar het land echt ophoudt, verder kun je niet. En tot Penzance gaat de trein, in een uur of vijf is het met één overstap te bereiken vanuit Londen. Ik wil er toch een keer naar toe. Wie gaat er mee?

Het werd daar in NY een enorm succes, honderd voorstellingen in iets meer dan twee maanden, voordat het op tournee ging met nog talloze

opvoeringen, en de heren zijn er zowat schathemeltjerk mee geworden, hoewel de piraterij met muziek en tekst wel doorwoekerde, ook nauwelijks te controleren in zo'n gigantisch groot land als de U.S.A., met de communicatiemiddelen van toen. De naam Pirates is dan ook niet geheel toevallig, want G&S hadden dit wel zo'n beetje voorzien en de titel is dus niet vrij van ironie. En in Londen was het succes nog groter: het liep voor een vol jaar in 1880 – 81, met 363 voorstellingen. Op de Engelstalige Wikipedia staat een uitgebreid artikel over The Pirates, heel interessant voor wie het allemaal lezen wil.

Van een andere site komt dit fragment.

Here's a first-rate opportunity	We have missed our opportunity
To get married with impunity,	Of escaping with impunity;
And indulge in the felicity	So farewell to the felicity
Of unbounded domesticity.	Of our maiden domesticity!
You shall quickly be parsonified,	We shall quickly be parsonified,
Conjugally matrimonified,	Conjugally matrimonified,
By a doctor of divinity,	By a doctor of divinity,
Who resides in this vicinity.	Who resides in this vicinity.

Engelsen vinden dat prachtig. En Engestalingen in de rest van de wereld ook. Probeer het maar eens uit te spreken. Dat hoeven wij gelukkig niet, het fraaie Nederlands van Gerard Knoppers is al moeilijk zat. Maar ja, dat Engels van Sir William heeft een buitenste laag, of een binnenste, ik weet het niet precies, die in de vertaling toch wat verliest. Is het ritme, rijm, spitsvondigheid, snelheid? Moeilijk te zeggen. Denk eens aan *The Rain in Spain falls mainly on the plain*. Uit My Fair Lady.

Overall in die landen heb je nog G & S Societies, van Kaapstad tot Melbourne, van San Fransisco tot Auckland. Ook in Toronto, waar ik lange tijd verbleef, is een actieve society.

Maar, de vertaling waar wij het mee doen is ook lang niet mis hoor. Nog een stuk of tien repetities, dan zijn we zover. Ertegenaan maar weer, dinsdagavond en volgende....

Edmonton, Canada

Minneapolis, U.S.A.